Doğruyanlış Çizgisinde Rüya İle Vals

— *MESUT ÇİFTCİ* · 06 Mayıs 2010

Eğer hiç uyanamasaydın rüyada olduğunu nasıl anlardın? Meşhur Matrix filminin bence en etkileyici sorusu buydu. Eğer hiç uyanamadığımız bir rüyanın içindeysek rüyada olduğumuzu nasıl anlarız?

Psikiyatristlerin yaptığı şey, ruhsal problemleri olan insanları toplumsal yaşama bağlamaktan başka bir şey değildir. Unutturma çabası da diyebiliriz buna açıkça. Ruh bilimine elbette ki küçümseyen gözlerle bakan birisi değilim. Zira haddimin sınırlarını pekiyi bilirim. Benim bahsettiğim başka bir şey. Düşünce deryasında rotasını kaybetmiş ruhlara yol gösterir ruh bilimi. Ama bunu yaparken toplumdan ve toplum kurallarından kendini soyutlayamaz. Yani topluma hizmet eder. Topluma hizmet eden bir bilim olmak kuşkusuz olması gerekendir. Bunun yanında düşünsel dünyasında sınırlara ulaşmış, delilik çizgisinde dans eden kimselerin insanlığın cevap aradığı sorulara cevap vermesi beklenmelidir bence. Oysa günümüz ruh bilimi bunu yapmaz. Günümüz ruh bilimi düşünsel dünyasının rüzgârlarıyla savrulup gitmiş insan ruhlarını ait oldukları toplum içerisine tekrar bağlar. Çünkü toplum bunu emretmektedir. Toplumsal yaşam birçok bireysel özgürlüğe kendi çerçevesi içerisinde izin verir. İnsanlar doğdukları andan itibaren üyesi oldukları toplumun himayesi altına girmişlerdir. Bu himaye elbette ki koruyucu nitelik taşımaktadır. Aynı zamanda da itaat etmesini ister insanın. İtaatsizlik ise anında cezalandırır. İnsandaki bir gruba ait olma dürtüsü insanı topluma iter, toplum kurallarına uymaya. Pekiyi üyesi olduğunu toplumun kurallarının doğrulukla ilgisi yoksa o zaman ne yaparsınız ve de özgür iradeniz toplum kuralları tarafından bağlanmışsa?

İnsan kurban etmenin ya da köleliğin toplumsal öğeler arasında yer aldığı bir toplum içerisinde yaşadığımızı hayal edelim. Bu toplum içerisinde doğmuş olan bir insan kuşkusuz doğru ve yanlış skalasını içerisinde yaşadığı topluma göre belirleyecektir. Eğer içinde yaşadığı topumda insan kuran etmek sıradan bir gelenekse bunun yanlış olduğunu düşünmeyecektir. Bu Hitler Almanya'sında yaşayan insanların Yahudi ve Çingene katliamını olağan olarak görmesi, Amerika'da yaşayan insanların komünistlerin cezalandırılmasını olağan görmesi ya da Sovyet Rusya'sında özel mülke sahip olma isteğinin ölümle cezalandırılmasını olağan görmesi gibi bir durumdur. Biz şu anda tüm bunların yanlış olduğunu nasıl biliyoruz? Elbette ki toplumumuzun doğru ve yanlış değerleriyle biliyoruz. Pekiyi ya toplumumuzun doğru ve yanlış değerleri gerçekten doğru ve yanlışı ayırt edemiyorsa bunu nasıl anlarız? Yani Hitler Almanya'sında bir Alman, Amerikan kapitalizminde bir Amerikalı ya da Sovyet Rusya'sında bir Rus bunu nasıl ayırt edebilirdi? İşte asıl soru bundan ibarettir. Bu durumu günümüzden örneklerle de çoğaltmamız mümkün. Afrika kıtasında birçok insan kadınların sünnet olmasının doğruluğuna inanıyor. Oysa bir bunun doğru olmadığını biliyoruz. Afrika'da yaşayan insanların oluşturduğu toplum bunun onlara doğru olduğunu söylüyor ya da kendi kabilesinden olmayan birinin yaşama hakkının olmadığının doğru olduğuna. Bu da bir tür rüyadır, insanın bir türlü uyanamadığı.

Günümüzde de bahsettiğim bu yanılsamanın içerisinde olan bir çok ülke ve toplum mevcuttur. Örneğin Amerika kendinin haklı, gelişmiş ve modern olduğunu düşünmekte ve birçok Ortadoğu ülkesine asker gönderip savaşmayı kendisinde bir hak olarak görmektedir. Amerika'da yaşayan bir Amerikalı ise kuşkusuz toplumunun bu şekilde düşünmesine hak vermektedir. İsrail'de bu konuda örnek gösterilebilir. İsrail Filistin topraklarında hak sahibi olduğunu düşünmektedir. Ama elbette bunun doğruluğu tartışmaya açıktır. Daha acı örnekleriyle Sırbistan Bosna halkının yaşama hakkını elinden almanın doğru olacağını düşünüyordu ve birçok Sırp bunu destekliyordu. Elbette ki bunlar yanlışlar rüyasında olmanın makro sonuçlarıdır. Mikro sonuçları ise içinde insanın içinde yaşadığı toplumu ve bireyleri ilgilendirir ve etkiler.

Kendi toplumumuza dönecek olursak, doğru-yanlış skalamızı özellikle son elli yılda gözden geçirmemiz gerekmektedir. Sahtekarlık, dolandırıcılık, yalan söylemek ve insanların omuzlarına basarak yükselmek gibi doğru olmayan bir çok davranışın doğru ve olağan hale gelmesi yalanlardan oluşan rüyanın içine girdiğimiz anlamına gelmez mi? Bir rüyanın içinde olduğumuzu bilmiyorsak nasıl yaşadığımız şeylerin gerçek ya da doğru olmadığını anlayabiliriz? Basit bir örnek verecek olursak gencinden yaşlısına herkes iyi bir işe girebilmenin torpilden geçtiğini bilmektedir. Bu yanlış bir toplum kuralı olarak zihinlere işlenmiştir. Torpil yapmanın suç olduğu ve cezalandırılması gerektiği neredeyse unutulmuş ve herke torpil arar hale gelmiştir. İşte bu durumun hem makro hem de mikro etkileri vardır kuşkusuz. Bunlar zaman içinde kendisini gösterecektir. Yalnız unutmamak gerekir ki doğru diye yapılan yanlışların muhakkak suretle olumsuz etkileri vardır.